

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Organizațiuni economice și școale profesionale.

„Gazeta Transilvaniei“ dela 3 April publică următorul articol, pe care îl reproducem ca cuprinzând mult adevăr, adevăr ce ar trebui să fie tot mai serios luat în samă de oamenii noștri și mici și mari:

„Școale profesionale la Românii noștri! Iată un cuvânt, care se va părea multora ca un anachronism și ca ceva imposibil de realizat în împrejurările actuale. Și totuși noi le credem posibile aceste școale, chiar sub jurstările actuale. Despre necesitatea și utilitatea lor cine se mai îndoește? Organizațiuni economice serioase în stil mare nici că sunt măcar de gândit, fără de-a posede mai întâiu un număr oare care de școale profesionale de diverse categorii și grade.

Toate cuceririle noastre moderne pe terenul social și economic: lățirea instrucției populare, băncile și societățile de credit și economii, societățile culturale, societățile de temperanță, etc., sunt bune și frumoase, dar' ele nu pot să exercite influința, ce s'ar cere și aștepta dela ele. Băncile și reuniunile noastre de credit și economii au avut într'atâta efect bun, că au combătut și înlăturat usura, cămătăria dela sate, ferind pe țăranul nostru din Ardeal și Bănat de-a ajunge pe urma celui din Maramureș și Moldova cu totul în ghiarele Jidovilor. Ele însă nici una nu au tins acolo, de-a aduce capitalurile necesare de exploatarea agriculturii raționale, comerțului și întreprinderilor industriale române, pentru-că de-o parte nu erau îndreptate în direcțiunea aceasta, ear' pe de altă parte, poate nici nu era cerere din partea poporului pentru ele.

Țăranul nostru ține morțiș la pământurile sale necomassate și cu d'avăl-mășiă, și la economia de 3 câmpuri erezită din moși și strămoși, ear' conducătorii săi nemijlociți, preotul, învăță-

torul, primarul (jude comunal, antiste), notarul nu au știut să-l lumineze și povățuească în direcțiunea aceasta, și băncile s'au ținut în rezervă de a-i oferi capitalul necesar de investire și exploatare mai rațională a pământului, ca prin sporul de capital și muncă să-și mărească producțiunea și afacerile sale — și indirect să sporească și avuția națională.

Bune sunt și societățile de consum ca cea din Blaj, »Concordia« din Sibiu și altele, înființate cu menirea de a vulgariza și alimenta comerțul mic dela orașe și sate între Români, dar' ele vor avea mai mult numai un efect restrâns pur local. Din comerțul mic de precupeț și de sfârșării nu se desvoaltă mai nici-odată comerțul mare, și capitaliștii.

O influință relativ mai mare o vedem în Reuniunile de meseriași, înființate în câte-va orașe și sate pentru propagarea meseriilor între Români, ca cel puțin în micile meserii curente din târguri (opide) și sate să fie și meseriași români, și nu fiecare ban pentru ori-ce nimicuri să treacă din mâna Românului în aceea a străinului. Dar' și aceste numai în parte își vor ajunge scopul lor. Căci a lucra cu stăruință pentru propagarea exclusivă a industriilor mici, atunci când industria mică pretutindenea perde terenul și cade jertfă industriei mari de fabrică, ni-se pare a lucra contra curentului, sau contra morilor de vânt. Precum în agricultură treeratul cu mlăciul, nu mai poate susține concurența treerătoarei cu abur și apă, electricitate etc., tot așa și în industrie, micul meseriaș nu va putea susține concurența industriei mari de fabrică, dotată cu mijloace mai mari și aparate perfecționate.

Din contră specializarea și punerea forțelor neînsuflețite ale naturii în serviciul și la satisfacerea trebuințelor omului, este actualmente tendința generală în agricultură ca și în comerț și în

industriă. Și ea ne va duce și pe noi mult mai curând la scop, decât favorizarea și introducerea exclusivă a industriei mici și a comerțului de sfârșării.

În agricultură deja și țăranii noștri pe neșimțite au găsit, pe alocurea, că este mai avantajos pentru dâșii să treacă la un început de specializare, decât a se ocupa cu tot felul de produse: d. e. la Brașov și în Țara Bârsei reușesc bine sfecla de zahăr, orzul de bere, cartofii; în clima mai răcoroasă a Făgărașului reușește mai bine ovășul, între care ovășul de Bucium a ajuns deja la un bun renume și a exclus pe alte ovășe locale din comerț; în comitatul Sibiiului reușește foarte bine trifoiul roșu cultivat pentru sēmēnță, a cărui cultură s'a estins enorm de vre-o 20 de ani, încât azi Transilvania produce singură jumătate din sēmēnța de trifoiu, ce se consumă în Europa întreagă. (O fi, dar' în această cătățime uriașă, oare a căta parte din sēmēnță vine dela agricultorii români? poate nici a zecea, ci mai tot dela harnicii Sași, cari au comasat deja aproape peste tot locul și au introdus înoiri mai bune în economia lor. R. »B. Ec.«) Trifoiul roșu îl cultivă cu foarte bun profit marii proprietari unguri și Sașii, cari își au pământurile comasate, dar' nu și Românii, cari nu-l pot cultiva în ogoare și pe pământurile necomasate. Apoi au mai găsit, că în anumite comune reușesc anumite soiuri de fructe de bună calitate, după cari vin negustorii streini de le strâng toamna de prin sate și dela casa și din grădina omului.

Comerțul cu produse a început să ia oare-care dezvoltare îmbucurătoare până și între țărani. Tot așa creșterea vitelor de rassă și cultura fructelor de soi nobil începe a fi din ce în ce mai lucrativă.

Aceste începuturi de gospodărie nouă, mai potrivită exigențelor timpului modern, ar trebui încurajate și susținute prin toate mijloacele. (Va urma).

Din România.

»Amicul Agriculturului« scrie:

Situațiunea agricolă continuă a fi dintre cele mai favorabile în toată țara. Zilele din urmă s'a simțit în toată partea de câmpie a țării o răceală în temperatură, urmată de puține ploi; în partea de sus a țării a căzut pe alocuri și puțină zăpadă. Schimbarea aceasta nu a fost bruscă și nici după o epocă în care vegetațiunea ar fi fost prea înaintată, ca să cauzeze vre-un rău sămănăturilor de toamnă; din contră noi credem că a influențat bine mai reținând înaintarea vegetației.

Sămănăturile de toamnă sunt toate foarte frumoase; ear' cele de primăvară s'au început și se urmează cu multă activitate și în condițiuni foarte bune. Oarze s'au sămănat multe și s'a început și sămănatul ovėsurilor; chiar în cea mai nordică parte a țării de sus din regiunile agricole, oarzele s'au sămănat și se samănă ncă.

Un singur neajuns, dar' fără multă considerație, avem de semnalat, și anume aparițiunea insectelor vătămătoare, vermele rapiței, prin județele Vlașca, Telaorman și Ialomița. Stricăciunile ce au cauzat sunt până acum de mică importanță.

Situațiunea comercială. În ultima decadă s'a semnalat în America o scădere de prețuri la bucate prove-

FOIȚĂ

CĂNTEC

Românește-asa a fost,
Să te 'nduri, după putere,
Să fii bun cu cel-ce-ți cere
Milă și-adăpost!

Doine din caval să cânti
Cum te 'nvață 'n codrii vîntul;
Când e horă 'n sat, pămîntul
Vesel s'e-l frămînti.

Românește-asa a fost,
Ne 'ndurat să dai din coate
Când dușmanul vorbă-ți scoate
Că ești slab și prost!

Când vrășmașii vin sumeți
Să ne calce scumpa țară,
Tu-i isbești și-i dai afară,
Minte s'e-i înveți.

nită din partea speculatorilor de cereale: dar' curînd după aceea am putut constata o urcare simțitoare a prețurilor. Mai întăiu în piețele din New-York și Chicago și apoi pe piețele europene, cuota s'a urcat astfel, că pe piața Berlinului grăul și sęcara au câștigat un spor de 1 leu și 50 bani și mai mult.

În ceea-ce privește exportul cerealelor din porturile române, situațiunea a fost, în ultima decadă, nefavorabilă, din cauza lipsei de mărfuri și ținerea la preț, astfel că transacțiunile făcute s'au mărginit la necesitățile consumației locale.

De altă parte cererile pentru export au devenit mai puțin numeroase mai cu seamă cele de porumb pentru Italia; aceasta s'ar datori faptului că importatorii din Italia s'au aprovizionat cu o mare cantitate de cereale din America.

Cerealele române în Grecia. Consulul României în Athena a înaintat zilele acestea un amănunțit raport ministerului român de agricultură, tratând de comerțul bucatelor românești în Grecia.

Din acest raport se constată, că grănele române, principalmente cele din țara de sus, sunt foarte căutate pe piețele Greciei.

Din străinătate.

Situația agricolă în străinătate s'a caracterizat, prin faptul că ploile

Românește-asa a fost —
Știm și noi ce se cuvine
Și 'mpărțim și rău și bine
Cum e mai cu rost!

G. Coșbuc.

Janko muzicantul.

De Henryk Sienkiewicz.
(Urmare și fine)

Feciorul dela curtea boerească avea o vioară, cu care cânta celorlalte slugi.

De mai multe ori Janko se strecurase binișor printre erburi și printre măracini, ca să ajungă cât mai aproape de ușa odăii slugilor, de unde putea să zărească vioara.

I-se părea că e un lucru, pe care nu era vrednic s'e-l atingă el, păcătosul, nenorocitul! Și totuși o doria din fundul sufletului seu. O! s'e ție el

recente au împedecat mult facerea sămănăturilor de primăvară deși au fost favorabile celor de toamnă.

În Franția a nins în unele regiuni, dar' înghețul și desghețul n'a cauzat nici un rău sămănăturilor de toamnă.

În Germania sęcara a suferit puțin din cauza înghețurilor, dar' numai în regiunile mai nordice și terenurile mai ușoare.

Din alte țeri exportatoare, ca Rusia, Statele-Unite, știrile sunt favorabile. Frigul de primăvară a fost general, fără însă a cauza vre-un rău sămănăturilor de toamnă; atât că din cauza ploilor multe sămănături de primăvară n'au putut fi executate și sunt prin urmare întârziate.

*

La noi în Aust.-Ung știrile asupra situațiunii agricole sunt bune. Temperatura s'a îndulcit și perspectivele actuale ale recoltelor sunt bune.

AGRICULTURA

Inoiri la cultura cucuruzului.

Nici prin gând nu ne trece să imblătim la paie goale, adecă să spunem lucruri, cări ori-ce plugar le știe cât de bine. Căci fiecare plugar cultivă un loc, două cu cucuruz, și din locurile de arat ale hotarelor noastre, de obicei a treia parte este menită în fiecare an pentru cultura cucuruzului. Astfel ori-care plugar știe săvîrși toate

o vioară în mările lui măcar o clipă. Să se uite la ea de aproape, s'o atingă! Ce iute îi bătea inima când se gândea așa.

Intr'o seară nu era nimeni în odăea slugilor. Boerii călătoreau în străinătate și curtea boerească părea pustie.

Feciorul era departe cu jupănesele. Janko, ascuns în earbă, privește de mult obiectul visurilor lui.

În cer luna plină luminează dulce. Razele ei veniseră la tereastră odăii slugilor, pătrunseseră înăuntru, se urcaseră și încet-încet ajunseră la vioara spânzurată în părete; ele ridicaseră binișor vëlul de întunec care îmbrăca vioara, până când rămase cu totul în lumină.

Acum par'că însuși din vioară isvorește această lumină argintie.

În această vâpae de lumină toate

lucrurile, ce se cer la cultivarea cucuruzului, începând dela gunoit, arat, sămănat și grăpat, mai departe săpat de întâia și a doua oară, sfîrșind cu culesul și păstrarea cucuruzului.

Nu despre modul cum de obicei se fac pomenitele lucrări voim a vorbi, ci voim să scoatem la iveală unele lucrări, cari se sevirșesc numai unde și unde, cu toate-că pentru înriurinta lor folositoare, ar trebui introduse pretutindenea.

Ce anume?

Am văzut hotare întregi de cucuruz sămănat și săpate cu mașina, în rînd. Cine a încercat odată modul acesta de lucrare, nu se mai întoarce la vechiul obicei, care aproape de toți plugarii nostri este socotit ca singurul și cel mai bun mod de lucrare.

Sunt mașini de sămănat cucuruz și napi, întocmite anume pentru trebuințele și împregiurările micilor plugari. Așa, s. p., la fabricantul Andreiu Rieger în Sibiu se află trei feluri de astfel de mașini: cu 2 rînduri 28 cor., cu 3 rînduri 34 cor. și cu 5 rînduri 48 cor. Tot la acest fabricant se află mașini de săpat și mușunoi cucuruz, cu 3 sape 28 cor., cu 5 sape 23 cor.

Dintre modurile de sămănat, cel mai potrivit este sămănatul cu mașina, în rînduri. Cu modul acesta de sămănat, boabele se pun în depărtarea și la adâncimea recerută.

Dintre modurile de săpat cel mai

lesnicios și mai puțin costisitor este cel făcut cu mașina de săpat, care se trage de boi sau cai. Este mai lesnicios săpatul cu mașina, pentru-că se cruță multă osteneală din partea omului, lucrând mai mult animalele. Căci dacă cucuruzul a fost sămănat prin împrăștiere, la săpatul unui hectar se cere cam 20 zile de lucru (la un juger cam 11—12 zile). Far' dacă cucuruzul a fost sămănat cu mașina, se cer la hectar 3 zile de lucru cu mașina de săpat, printre rînduri, când ea e trasă de cai, și pe lângă aceste 10 zile de lucru cu mâna printre firele de cucuruz. Deci la hectar o deosebire de 7 zile cu prilejul săpatului întâi și cam tot atâtea la săpatul al doilea, laolaltă vr'o 14; ear la un juger o deosebire cam de 4 zile la săpatul dintâi și 4 la săpatul al doilea.

Să știe, că pentru plugar timpul este și trebuie să fie ban, și mai cu seamă vara.

Deci ușor se poate vedea din cele spuse, că modul acesta de săpat pe lângă că e cel mai lesnicios și cel mai puțin costisitor, și se poate sevirși mult mai îngrabă, ceea-ce încă nu e de-a se nesocoti în timpul săpatului, când, de ar avea plugarul 4 brațe, și tot n'ar răsbi mulțimea de lucrări ințeitoare în toate părțile.

Acum, dacă socotim, că mașina cea mai bună de sămănat cucuruz costă 48 cor. și cea mai spornică mașină de săpat 32 cor., laolaltă 80 cor., ele s'ar

putea plăti ușor din economiile dela lucrători în timp de 4—5 ani, ear' pe viitor ar fi un capital nesecat de câștig. Timpul cruțat la săpatul cu mașina ar putea fi întrebuințat la sevirșirea altor lucrări, pentru-că plugăria înțeleaptă cere, ce e drept, lucru mai mult, dar' și răsplătește mai bine.

Când cineva n'ar putea să-și agonească singur amëndouă mașinile, s'ar putea întovărăși câte doi sau mai mulți.

Nu este, credem, de prisos a atrage luarea aminte a cetitorilor, și asupra împregiurării, că sēmēnta încă hotărește în mod însemnat, bunătatea roadelor, și că plugarii ar trebui să nu-și pregete a face încercări cu soiuri nouă de sēmēnte. Credem, că pentru unele părți de țeară s'ar găsi soiuri doară mai potrivite, decât cele-ce se cultivă azi.

Tocmai se vestește din partea „Reuniunii române economice din Sibiu“, că e gata a trimite un soi foarte bun de cucuruz, numit „Regele preeriilor“, soi nou și de tot spornic, care isbutește de minune la noi și se coace deodată cu soiul indigen (dela noi). Se trimite însă numai în cătățime de cel puțin 1 ferdelă (10 litre) cu 2 coroane 50 fileri și pentru expediție (trimitere) 18 fileri. S'ar putea însoți chiar și 20 persoane la o ferdelă. Pentru o litră ar trebui să se plătească câte 7 cr. și o litră e de ajuns pentru încercare.

Pentru România se recomandă mai multe soiuri alese din vestita „Pepi-

amēnunțimile se vād: iată găurile vioarei, iată coardele orbitor de sclipitoare, iată cuele ca niște muște înflăcărare și în sfîrșit, alături, arcușul spānzurat, care se leagănă ca o nuelușă de argint.

A! ce frumoasă e! Janko fermecat privește cu admirație.

E ghemuit în earbă cu coatele pe genunchi și se uită, se uită cu nesațiu. Frica îl pironeste în loc, ispita îl împinge înainte. I-s'a părut? Par'că vioara, în lumina ei albă s'a aplecat înainte, par'că a vrut să se apropie de dînsul. În aceeași clipă umbra erburilor în care stă ascuns se face și mai neagră, ear' lumina argintie și mai albă.

Acum vântul adie, pomii se mișcă încetișor și din freamătul frunzelor o voce tainică șoptește lui Janko la ureche: »Du-te Janko, nu e nimeni în odae, du-te Janko.«

Ce strălucitoare e noaptea!

În grădină începe să cante o privighetoare și cântă: »Du-te Janko, nu e nimeni în odae, ia vioara.«

O bufniță cu sbor domol prelinge capul copilului și țipă: »Să nu cumva să te duci, Janko.«

Și iarăși frunzele și privighetoarea șoptesc acum mai deslușit: »Du-te Janko, nu e nimeni, ia vioara.«

Copilul, palid și înfricoșat, se lasă tîrît ca într'un vis, pe când privighetoarea îi cântă la ureche încetișor ispita: »Du-te Janko, ia vioara, ia vioara.«

Încă un pas... e în odae...

În zadar mai țipă bufnița strigătul ei de alarmă: »Janko! Janko! nu te duce!« Copilul e în odae; l-a învins strălucirea vioarei.

Au tăcut broaștele din heleșteul din grădină; a tăcut și glasul privighetoarei și freamătul frunzelor.

Pe când copilul înaintează, un nor

acopere luna învălînd totul în întunec.

De odată dintr'un colț negru al odăii o voce puternică răsună: »Cine e acolo?«

Janko își oprește răsufarea. Vocea întrebă ear': »Cine e acolo?« Se aude frecatul unui chibrit de părete, urmat de înjurături îngrozitoare.

— Scapa-mă, Dumnezeuule, suspină copilul.

Toată casa e în picioare...

A doua zi Janko a fost dus înaintea judecătoriei satului. Slab, prăpădit, sta acolo, țetrebându-se ce or să facă cu dînsul.

Puteau să trimeată la închisoare pe o făptură atât de istovită, ce dea-bea se putea ținea în picioare? Nu era mai bine să-l bată paznicul de noapte până i-o peri pofta de a mai fura?

Așa au făcut.

nieră și fermă Slobozia-Galbenu" a D-lui C. C. Datculescu. Anume: Cucuruz roșu italianesc. Cel mai căutat cucuruz pentru exportățiune. Foarte rodnic. Bobul greu, de cel mai frumos roșu. Cucuruz Alxuter timpuriu. Un fel de pignoleto cu bobul frumos colorat în portocaliu, de o greutate extraordinar (din cale afară) de mare. Rода e bună și mai presus ca a cincantinei. Cucuruzul de Canada roșu. Bobul mare roșu, lătăreț, mult mai greu ca Dintele de cal, dar' mai ușor ca Roșul și Alxuterul. Cucuruzul uriaș caragua, dinte cal alb. Crește foarte mare și dă o roadă, pe care nu o poate atinge nici un alt cucuruz. Cucuruzul cincantin-portocalin. De o mare greutate. Bob mărunt, care se coace în cele mai muntoase ținuturi ale țării, fiind foarte timpuriu.

Cu soiuri de aceste încă ar trebui să se facă probe. Nu e bine, nici folositor a rămânea în ale economiei tot numai la obiceiuri și deprinderi învechite.

Crumpenele.

Crumpenele sunt plante foarte prețioase în economie. Unele se întrebuințează pentru nutrirea animalelor și altele la facerea spiritului.

Crumpenele isbutesc atât la șes, cât și pe dealuri, și la munte.

Nu aleg locul, căci ele isbutesc atât în pământurile nășipoase, cât și în cele lutoase și humoase. Isbutesc

Au chemat pe paznicul de noapte. Stoh și-a clătinat capul lui mare de fiară, pe urmă, luând pe Janko, și-l-a pus la subțioară și a plecat cu el în grajd.

Intâiu copilul n'a priceput; a închis ochii în nesimțire și s'a lăsat să-l ducă; ear' când Stoh și-a luat biciul și a prins să lovească cu putere trupșorul lui plâpând, a început să strige: »mămico! mămico!«

Pe urmă țipetele s'au muiat și s'au rărit.

La cele din urmă lovituri n'a mai zis nimic.

A venit muma și și-a dus acasă în brațe copilul.

A doua zi Janko nu s'a putut da jos din pat; ear' în amurgul zilei de-a treia se stingea încetșor.

Dinaintea casei, paserile cântau în cireșii înfloriți, ear' razele soarelui pă-

mai departe chiar și în locurile cele mai sêrace și în țelină.

Unele sunt soiuri primăvăraticе, altele văraticе și altele tomnaticе.

De aici se vede, că ele răspund la o mulțime de trebuințe și, din pricina că se pot păstra până târziu primăvara, se pot numi cu drept cuvânt plante foarte prețioase.

Totuși n'am putea zice, că plugarii nostri fac cea mai întinsă și cuminte întrebuințare de ele.

Sunt, ce e drept, ținuturi locuite de Români, în cari se cultivă foarte multe crumpene, întrebuințându-se atât la hrana oamenilor cât și a animalelor; ear' o parte vînzându-se. Dar' sunt și ținuturi de acelea, unde nu li-se dă atențiunea cuvenită, ear' în altele nu se cultivă mai de loc. Și aceasta este un mare rău. Odată pentru-că, nu e hotar românesc, care și-ar avea anumite părți mai potrivite pentru crumpene, decât pentru ori-care altă plantă; al doilea pentru-că, în lipsa crumpenelor, oamenii și animalele trebuie să se nutrească în mod mai neîndestulitor.

Pui în spuză câteva crumpene, ca să se coacă, și mâncarea e gata; nici măcar sare nu mai trebuie. Beai bine apă după ele, și ești sătul. Ferbi crumpene, le cureți și sări, și deasemenea mâncarea e gata. Din crumpene se gătește zamă foarte bună, de dulce, sau de post. Fripte în unsoare sau oleu, ele dau de asemenea o mâncare bună și nutritoare. Măncate cu unt proaspăt

trunzând prin fereastră, luminau fața palidă și istovită a copilului; veneau par'că să culeagă sufletul plâpând și simțitor, a căruia vieață nu fusese decât suferință pe acest pământ.

Pentru cea din urmă oară Janko asculta în extaz cântecele fetelor și fluerile flăcăilor cari se întorceau dela câmp, sgomote dragi ale vieții...

Deodată chipul lui se înseninează și strîngându-și în mâna lui înfrigurată vioara pe care și-o făcuse el singur:

— Mămico, vino lângă mine, să te întreb ceva, mămico.

— Ce e, puiule? răspunde muma, înecată de lacrimi.

— Mămico, dacă mă duc la Dumnezeu, o să-mi dea el o vioară, una bună?

— O să-ți dea, maică, o să-ți dea. Nu putu să zică mai mult, căci suspinele o înecau și cu fața scaldată

sau cu carne din supă, sau puse în tocană, ș. a. crumpenele sunt cât se poate de bune și hrănitore.

Dacă în aluat se amestecă crumpene ferte și bine măcinate, iese o pâne foarte bună, și cu chipul acesta se face cruțare însemnată în economia casei.

Crumpenele ferte și amestecate cu fărină, tărițe, bostani, ș. a. formează o hrană cât se poate de bună pentru îngrășarea porcilor. Măncând crumpene, vacile dau lapte mult și bun. Altor animale de casă încă le face bine, dacă în hrană li-se amestecă și crumpene.

Foloasele mari și de multe feluri, ce putem avea dela crumpene, trebuie să ne îndemne a le cultiva în măsură mult mai mare decât până acum și, cine ar fi scăpat din vedere cultura lor să nu întrelase a o face barem pe viitor.

Fiecare plugar, stăpân a câteva bucățele de loc, să cultive în câte unul sau barem în o parte a unuia și crumpene. Să cultive cel puțin printre cucuruz și, la toată întâmplarea, în grădină, ca să le poată avea mai la îndemână.

Ar trebui apoi să se încerce și cu alte soiuri, afară de cele azi în cultură. Îndeosebi în grădină ar trebui să punem soiuri timpurii, ca să avem nutremânt pentru întreagă vara. Căci crumpenele în timpul verii sunt un nutremânt bun și sănătos, mult mai

în lacrimi, se aruncă peste patul copilului.

Când își ridică capul, ochii scumpului ei muzicant erau încă deschiși, dar' incremeniți, ca în extaz. Chipul lui era dulce și înseninat, asemeneta unei figurine de ceară. Suflețelul lui plecase cu cea din urmă rază a soarelui...

Dormi în pace, Janko!..

* * *

A doua zi boierii, cu fata lor și cu logodnicul ei, se întorceau din Italia.

— Quel beau pays que l'Italie!

— Și ce țară de artiști! On est heureux de chercher là-bas des talents et de les protéger... adăoga logodnica-

Ear' erburile creșteau pe mormântul lui Janko, pe când virfurile de mesteacăn cântau tînguitor în slava cerului.

sănătos decât, s. p., crastaveții, pepenii ș. a.

Dintre soiurile de vară se recomandă ca mai bune:

1. *Early Rose* sau crumpenele de vară rosa, cari isbutesc în ori-ce pământ, dar' cu deosebire în cel năsipos. În Iulie aceste crumpene sunt coapte. În boltele, unde se vînd sēmēte, un chilogram costă cam 20 cr.

2. *Soiul Marjolin*. Aceste crumpene se pun în Aprilie și în Iunie sunt bune de mîncare. Forma lor e lungă-reată și au gust plăcut. Un chilo din aceste crumpene costă 40 cr., deci în-doit mai mult ca *Early Rose*.

3. *Cornul lui Martin* sau crumpenele chifli. Sunt foarte spornice și gustoase, și isbutesc în ori-ce pământ. Un chilo costă 60 cr. Adecă cât 2—3 ferdele crumpene de rînd.

Dintre soiurile de iarnă se recomandă:

1. *Tarevna*, un soi de cartofi uriași cu gust foarte bun. Sunt vrednici a se răspîndi în toate comunele noastre. Un juger dă dela 8 mii până la 14 mii chilo. Un chilo din acești cartofi costă 18 cr.

2. „*Magnum bonum*“, se numără între cele mai prețioase soiuri de iernatice. Un chilo costă 30 cr.

3. *Iuno*, isbutește bine în pămēnturile lutoase. Un chilo costă 30 cr.

Cultivând cartofi în măsură mai mare și punēndu-i în rînduri după plug, tot în brazda a doua sau a treia și acoperindu-i cu brazda următoare, facem un lucru bun și destul de spornic. În acest cas cine are mașină de săpat cucuruz o poate întrebuița cu bun folos și la săpatu crumpenelor, în locul săpatului cu mîna.

Pentru cei-ce n'ar fi cultivat încă cartofi adaugăm următoarele:

Cartofii sunt foarte gingași de frig. De aceea la noi se pun în Aprilie, cînd nu mai e teamă de îngheț.

Anii sēcetoși le priesc mai bine decât cei ploioși. Dar' mare înrîurintă are bunătatea sēmēței și a pămēntului, cum și rēsbirea cu lucrul a acestui din urmă.

Se pun de obicei cartofi de mărime mijlocie.

Mai bine isbutesc în pămēnturile nēsipoase, mārgoase și lutoase.

Isbutesc după ori-ce plantă, și se fac destul de bine pe același loc mai mulți ani de-a rîndul.

Puși cu gunoiu proaspēt de obicei se fac apātoși.

Aratul de toamna le prinde foarte bine. A doua arătură se face primăvara.

Depārtarea cea mai potrivită între rînduri este dela 40—50 centimetri, ear' între cuiburi dela 30—40 cm.

Un cartof mijlociu de obicei e de ajuns într'un cuib, ear' de cei mici cāte 2—3. Sē nu fie îngropați mai adānc de 10 cm. Tāvālugirea după sāmānat prinde bine cartofilor.

Cartofii au mulți dușmani și sunt supuși la felurite boale. Despre aceste vom vorbi cu alt prilej, cum și despre lucrările privitoare la scosul și păstra-re lor.

ROMUL SIMU

POMĀRIT

Pildă pentru înaintarea pomăritului.

(Urmare și fine).

»Ținta înființării pepinierelor de pomi roditori este dar' lățirea culturii pomilor printre locuitorii sātēni de pe Domeniile Coroanei, din care în curēnd vor trage cāstiguri frumoase, și în dorința ce am ca gustul acesta sē fie stimulat (hrānit sau ținut mereu treaz), administrația noastră va înființa mai întāiu șease premii a 50 lei (coroane) pentru 6 din învēțatorii de pe Domeniile Coroanei, cari vor înființa pe lāngă școală o grādină de pomărit mai îngrijită și cari vor împărți altoi mai mulți pe la locuitorii din comuna lor; ear' mai tārziu vom da premii chiar și acelor dintre locuitori, cari se vor distinge prin îngrijirea pomilor, ce li-se vor da în mod gratuit.

»...Nu cred de prisos, domnule agent, a vē enumēra aici unele din cunoștințele trebuincioase la înființarea pepinierelor de pomi roditori, atāt pe Domeniul Coroanei cāt și în grādinile școlare.

1. »...In apropierea locuinței agenților Domeniului Coroanei se va alege un loc de cel puțin un hectar (1³/₄ juger), potrivit în toate privințele, ear' în apropierea școlii un loc mai mic pentru înființarea pepinierelor de pomi roditori.

2. »Locul ales pentru pepinieră se va împrejmu și împărți în mai multe table după mărimea pepinierii, apoi se va desfunda (sāpa) una din aceste table la un metru de adāncime;

tabla desfundată se va împărți în rēzoare (straturi) de cāte un metru lățime și se va sāmāna cu sēmēte de meri, peri, caiși, pruni, etc., cari se vor agonisi din vreme, fie din roadele pomilor sēlbateci aflători în pādurea locală, fie prin școlari, cum am zis mai sus, fie cumpērāndu-i... Sēmēțele puse în pāmēnt se vor uda regulat în fiecare zi pānă la rēsārire, ear' după aceea se vor plivi de burueni, ținēndu-se atāt straturile cāt și cārările curate.

3. »In toamna anului întāi pomișorii se vor rārī plantāndu-se în șiruri, în tablele încă neocupate cari se vor desfunda de asemenea la cel puțin 60 centimetri adāncime și rîndurile la o depārtare de un metru, ear' depārta-re între pomișori se va lāsa dela 40—50 cm.

4. »Altoitul pomișorilor se va face cu deosebire în ochiu cāt mai aproape de pāmēnt și se vor lāsa pe același loc doi pānă la la trei ani, după care se vor scoate cu toată îngrijirea și se vor planta în locul unde au sē rēmānă pentru totdeauna.

5. »Soiurile de altoi ce se vor alege, sē fie puține la numēr și bune, alese mai cu seamă din cele tomnatice, a cāror poame se pot păstra bine peste iarnă, și îndeosebi din acele recunoscute ca fruntea poamelor în țeara noastră.

6. »In pepiniere se va lāsa un loc de-o parte pentru cultura trandafirilor, cari împodobesc atāt de plăcut grādinile, venind cu chipul acesta în ajutorul cultivării gustului estetic (pentru frumos), care între sātēni nostri este foarte puțin desvoltat.

Dacă facem asāmānare între starea pomăritului în România, descrisă de domnul Kalinderu, cu aceea dela noi, vedem că stau aproape pe aceeași treaptă, adecă rēu.

Mēsurile luate de administrația Domeniului Coroanei pentru îndreptarea rēului ar trebui luate și la noi.

Grādini de pomărit pe lāngă școale noi avem în multe comune; dar' în multe locuri lipsesc, ear' unde sē și aflā nu sunt închise după trebuință și, în sfirșit, rēul cel mai mare e că și cele închise nu sunt lucrate și mai ales nu sunt plantate cu pomi.

Sfaturile și făptuirile dlui Kalinderu pot sē fie de un folos neprețuit și pentru comunele noastre, cari ar trebui

să îngrijească de închiderea grădinilor și de uneltele de lipsă la cultivarea lor, cum și de premii pentru încurajarea învățătorilor și țăranilor cari se disting în cultura pomilor.

Dar' aceste pilde pornite la îndemnul unui rege luminat, credem, vor fi o dovadă puternică pentru învățătorii noștri, despre trebuința neapărată a înaintării pomăritului la noi, și un îndemn de a urma în mod stăruitor la prăsirea și răspândirea pomilor nobili în număr cât de mare.

URZICA

Cine nu cunoaște această plantă? Pe lângă toate gardurile, prin locurile sterpe, prin livezi și prin grădini găsim urzica. Această plantă care îți produce usturime și mâncărime dacă îți atinge pielea, feartă însă și gătită este o mâncare plăcută și sănătoasă. În știință ea se numește »urtica dioica«.

Suntem în primăvară, adică în timpul când urzicile au început a se arăta. Deși cu toții cunoaștem urzica, totuși puțini cunosc cât de folositoare este această plantă pentru sănătate.

Proprietatea ei de a înțepa *este datorită unor perișori găuriți așezați pe frunze cari comunică cu o mică beșicuță aflată la baza lor, care este plină cu o zamă caustică producătoare de mâncărime și usturime dacă vine în atingere cu pielea omului.

Dr. Agner de Stockholm a constatat că urzica conține o mare cantitate de fer și tanin și prin urmare este foarte folositoare pentru vindecarea boalelor provenite din lipsa de sânge sau din stricarea lui.

Sucul de urzică în dosă de 50 până în 150 grame pe zi, luat mai multe zile de-arîndul, este un bun remediu contra hemoragiilor și a diareei.

Extractul de urzică în dosă de 50 centigrame pe zi este întrebuințat cu folos în contra boalelor de piele ca: herpes, eczema, coși, pistrui, etc.

Zama de urzică este asemenea foarte bună pentru spălatul rănilor și bubelor.

Ceaiul de urzică este un remediu neprețuit pentru curățirea sângelui, mai cu seamă acum primăvara.

Dăm aici modul facerii și întrebuințării ceaiului de urzică. Să iau doi pumni buni de foi de urzică, se pun

într'un litru de apă, și apoi se ferb până-ce rămâne aproape pe jumătate, se lasă să se recească și în fiecare dimineață se ia câte un păhăruț de 25 grame în primele patru zile, sporindu-se doza până la 100 grame. Acest ceai e bun chiar pentru boala numită guta.

Urzica gătită ca mâncare, pe lângă că este gustoasă, dar' e și folositoare sănătății.

Să profităm dar' de acest leac pe care Dumnezeu ni-l'a dăruit pentru vindecarea multor boale.

(„Alb.“)

T.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Domnii cari ne-au cerut și primesc foaia fără a fi trimis încă prețul de abonament, sunt rugați a ne trimite prețul, căci altfel acum la pătratul de an, vom înceta trimiterea mai departe.

Adunarea gen. a «Ardelenei» convocată pe 31 Martie, s'a început în acea zi, dar' s'a amânat apoi pe Luni în 8 April. Causa amânării e că nu s'a publicat acționarilor raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere cu 8 zile mai înainte.

Statutele băncii, întărite de tribunal, nu o cer asta. Pentru aceea direcțiunea nici n'a făcut-o până acum. Uneori a trimis la acționari rapoartele tipărite, uneori nu, și n'a avut nici o neplăcere, nici cu acționarii nici cu tribunalul. Astan însă câți-va acționari au cerut împlinirea cererii din legea comercială, ori o cere asta și statutele băncii ori nu, — și adunarea le-a împlinit voia, amânând ședința.

Conferențele învățătorești în archidieceasa gr.-or. sunt puse pe zilele apropiate de după Sfintele sărbători ale Invierii.

La *Orăștie* conferența va avea loc sub conducerea comisarului consistorial prof. *Dem. Comșa*.

La *Brad* este convocată deja pe zilele de 5. 6. și 7. April v. prin comisarul consist. protopresb. *V. Dămian*.

Meseriașii români din Orăștie, încurajați de succesul reprezentațiunii teatrale dată în carneval, se pregătesc

a da o nouă reprezentațiune teatrală după sfintele sărbători.

Diletanții țin probelă sub conducerea dlui C. Baicu, care i-a instruat și în rëndul trecut.

Ne bucurăm de aceste semne de viață în sinul meseriașilor noștri din loc și le dorim cel mai strălucit succes în toate.

Ministerul român de domenii

a hotărît să trimită pe administratorul tîrgului de vite din Constanța ca să ia parte la bîlciul ce se va ținea la 15 Martie în comuna Üsküb (în Ungaria) pentru a cumpăra câți-va tauri buni de reproducțiune pentru fermele noastre.

Inteligența română din Dobra și giur din incidentul constituirii despărțământului Dobra al »Asociațiunii« invită la *Producțiunea și petrecerea* ce o va arangia cu concursul unui grup de seminariști din Sibiu la 3/16 Aprilie a. c. (a treia zi de Sf. Paști) în sala hotelului »la Husari« din Dobra. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat este destinat pentru despărțământul »Asoc.« ce se înființează. Dobra, la 17/30 Martie 1901. Comitetul arangiator. Prețul de intrare: de persoană, locul I. 2 cor., locul II. 1 cor. 60 fil., loc de stat 1 cor. Bilete se pot căpeta la dl Iosif Petrovičiu și seara la cassă. Oferte marimonioase se vor cuita în jurnale. Cântări și declamațiuni.

Oale pentru Impăratul. Un sodal-olar din Oradea-mare, în bucuria sa, că la asentările din urmă n'a fost asentat, a trimis ca dar împăratului o ladă de oale cu figuri. Cancelaria de cabinet însă n'a primit „darul“ și a scris trimițătorului să dispună el însuși de oalele sale. Dar' el a răspuns scurt și laconic: „Ceea-ce am trimis, e trimis, și eu mai mult nu le primesc înapoi“. Astfel oalele zac la gara din Viena, fără stăpân.

Vitele României căutate. O mare casă de comerț din Milano (în Italia) a cerut autorităților din Iași informațiuni asupra calității și numărului vitelor ce se află la îndemână pentru export în acel județ.

E probabil că, foarte curînd, un întins comerț vor lega cele două țări (România și Italia).

Din Iași se anunță că în vederea apropiatului mare export de vite și rămători ce se face, mai mulți comercianți cutreeră satele din întreaga Moldova și cumpără dela săteni toate vittele ce sunt de vînzare.

Cărți românești în bisericile Basarabiei. Cetim în «Apărarea Națională»: Sftul Sinod al Rusiei, în înțelegere cu P. S. Iacov, Episcopul Basarabiei, a hotărât, ca în bisericile din Basarabia să se introducă cărți românești, tipărite cu litere cirilice. Pentru editarea acestor cărți românești s'a instituit o comisiune de patru censori români, aleși din clerul basarabean. Măsura e motivată pe constatarea făcută, că simțul religios slăbește în popor din cauza nepriceperii liturgiei, care se oficiază până acum în limba rusească.

Scutirea de dare a viilor. Pentru încurajarea regenerării viilor nimicite de filoxeră, statul dă cultivatorilor de vie scutire de dare pentru teritoriul plantat cu viță. Pentru orientare—fiindcă în privința aceasta sunt mai multe legi cari nu odată produc încurcătură, se reimpăștează dispozițiunile următoare:

Viile nimicite și plantate de nou sunt scutite de dare: a) dacă nu filoxera le-a nimicit, timp de 6 ani; b) ear' dacă s'au nimicit prin filoxeră, atunci timp de 10 ani. Viile nimicite prin filoxeră și neplantate de nou sunt scutite de dare timp de 6 ani.

Viile nou plantate sunt scutite de dare a) dacă s'au plantat cu viță americană originală, timp de 6 ani; ear' cele plantate cu vițe altoite, timp de 10 ani; b) terenurile plantate cu viță din țară sunt scutite de dare, dacă solul este năsipos, timp de 6 ani; pe când dacă solul nu este atacabil, atunci scutirea de dare n'are loc.

Moștenitorul Germaniei va face Impăratului nostru o vizită. Va sosi la Viena în 15 Aprilie, și va fi încuartirat în Burg ca oaspe al M. Sale. Se va da în onoarea lui prânzuri, baluri, reprezentațiuni la Operă și se va ținea mare revistă militară.

De visita aceasta se zice că sunt legate și combinațiuni de căsătorie, că ar fi destinată moștenitorului archiducesa Elisabeta, fiica rēposatului moștenitor Rudolf.

Revoltă în Spania. »Kölnische Zeitung« publică din Madrid o telegramă dto 1 Aprilie, de cuprinsul că în Andalusia a izbucnit adevărată revoluție. 5000 de insurgenți au pustiit cele mai mari fabrici de zahar ale provin-

ciei. Guvernul a trimis contra lor trupe de cavalerie și gendarmerie. În Barcelona revoltații au atacat poliția; mulți polițiști au fost răniți grav.

La Constantinopol. Dela 12 Martie 1899 până în 12 Martie 1900 au trecut prin Constantinopol 233 vapoare românești, având o capacitate totală de 225.112 tone, și 12 bastimente cu pânză cu o capacitate de 2.279 tone.

Pavilionul românesc vine în rindul al 7-lea, înaintea celui francez și belgian.

Somn de patru ani. Intr'un orașel englez doarme încă din 1896 o fată tină. În cursul acestui lung somn a asurzit de tot și, când o trezesc cei din jurul ei, nici de văzut nu vede, decât pe timp cât lucește soarele. Curios, că de câte-ori o trezesc ai ei, simte foarte mari dureri atât trupesti cât și sufletești. Intrebată: ori de simte ceva când doarme? — a răspuns următoarele:

— Când dorm sunt foarte fericită, fiindcă n'am nici o durere și mă simt bine. Sufletul mi-se desparte de trup și trece în altă lume. Mă ridic în înfinit, mă simt încunjurată de lumină cerească și aud muzică uimitoriu de frumoasă. Oh, Dumnezeu meu! De ce mă tot treziți și mă readuceți din lumea aceea miraculoasă aici pe pământ, care e plin de necazuri?!

Medicii cred că cu timpul le va succede s'o vindece de această somnolență.

E în deobște cunoscut atât în patrie cât și în afară, că sēmēțele economice și de grădină ale lui Mauthner se liferează pe de trei ori atâtea ca alte sēmēțe. Îndeoseb excelente sunt sēmēțele impregnate de napi ale acestei firme, provēzute ca marcă cu o stea, care nu e a să confunda cu alte marce asemănătoare și totuși neconținând sēmēțe de napi impregnate. Sēmēțele lui Mauthner sunt de un preț neîntrecute și economii foarte bine dacă își procură sēmēțele dela E. Mauthner (Budapesta).

4-8

Impreunarea a trei mări. »Budapester Correspondenz« anunță, că în ministerul de comerț unghuresc specialiștii se ocupă cu planul de a impreuna Marea-Baltică cu Marea-Adriatică și cu Marea Neagră printr'un canal de 2200 de klm., ce l'ar trage în conțelegere cu Germania din riul Odera prin valea Vagului în Dunăre, ear prin

canalul Vucova-Șamaț din Dunăre în Marea-Adriatică pe la Fiume. Printr'un asemenea canal, comerțul ar lua un avânt mare între Orient și Europa centrală; în deosebi Budapesta și Fiume ar deveni centre însemnate de comerț.

Cutremur de pământ. Duminică s'a simțit un puternic cutremur de pământ în București și pe mai multe locuri în România. Stricăciune s'a făcut în București la palatul justiției, prăvălindu-se jos una din cele două statue mari de pe edificiu, și în biserica catedrală romano-catolică, ale cărei ziduri au crepat pe mai multe locuri. Credincioșii erau chiar în biserică când s'a produs cutremurul și o spaimă de nedescris i-a cuprins, când au văzut crepând pereții! Mai multe femei au leșinat.

În alte părți ale Europei, la Roma, Constantinopol, etc, chiar și în țara noastră, s'au simțit asemenea cutremure.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu Danil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAILU**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Un învățăcel Român, se primește numai decât în salonul de tuns și ras al subscrișului

Ioan Andrescu,
friseur în Orăștie.

A V I S !

În prăvălia de specerie, ferărie, porcelan și coloniale a subscrișului se primește

un învățăcel,

care se aibă etatea delă 14 ani în sus. Sunt preferiți tinerii, cari au absolvat clase gimnasiale, reale ori comerciale și posed atât în scriere cât și cetire pe lângă limba română și pe cea maghiară și germană.

Cei cari voesc, se se ofere la

Ioan Cutean,

comerciant în Brad (Hunyad m.)

Sz. 265-1901. végrh.

1-1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1898. évi 1824 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénztintézet javára Muzsnay Béla hátszegi lakos ellen 170 kor. s jár. erejéig 1898. évi novemb. hó 22-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 960 koronára becsült következő ingóságok u. m.: szobabeli butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbírótság 1901. évi V. 237/4 számú végzése folytán 170 kor. tőkekövetelés, ennek 1896. évi május hó 19. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltó díj és eddig összesen 65 kor. 20 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig ados lakásán leendő eszközlésére **1901. évi április hó 16. napjának délutáni 3 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen, 1901. évi márczius hó 29. napján.

SZENTMIKLÓSY ANDRÁS

kir. bírósági végrehajtó.

Un învățacel

În etate de 13—14 ani, se caută pentru Institutul Tipografic „Ideal“ din **Hateg**. Cei-ce afară de limba maternă mai cunosc și limbile maghiară și germană, vor fi preferiți.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogat deposit de **scânduri**, precum și de **lemn de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, îmbiiu onorațiilor cumpărătorilor material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Asemenea am în deposit **țigla de coperit** din renumita fabrică a lui **Ugron**. Țigla groasă cu dungi ce se încheie una într-alta și țigla simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum dela moara orașului!

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000
(92) Depuneri: cor. 1.750.000 20—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 80/0;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 60/0;	5) arăndează și exarăndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biurul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Direcțiunea.

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrațiunea foii „Bunul Econom“.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele:

Opuri, Broșuri și Placate

Bilete de logodnă și cununie

Carte și epistole

☆ Circulare & preț-curenturi

Note, Bilete de vizită

Registre și imprimare

Anunțuri, Compturi și Adrese.

Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuează repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 24 Martie v. 1901.

Pe un an întreg 2 cor.

AMURG DE TOAMNĂ

Pleca un stol de rândunele
 Şi eu, cu ochii după ele
 M'am dus cu drag până în zare
 Cuprins de-o tăinică 'ntristare,
 Căci toamna care le gonea
 Căzuse şi pe viaţa mea.
 Şi-am înţeles de ce măhnirea
 Din ochi'mi turburi lacrimi stoarce:
 Ele ca mâne s'or întoarce
 Dar' tineretea?... Dar' iubirea?...
C. Pavelescu.

Aurul şi grâul.

Orzul zise grâului:
 — Aidem în ţara Aurului,
 că ne va fi mai bine.

Grâul răspuse: — Orzule
 dragă, mustaţa ți-e lungă, dar'
 mintea ți-e scurtă. Nu ne e dat
 nouă să umblăm după Aur, ci
 Aurului să umble după noi, şi
 n'ai grije, va veni.

IN AMURG

— Din nemţeşte. —

(Urmăre şi fine).

„Trenul nostru pleca la o
 oră după accelerat. Inginerul tre-

nului nostru a fost reţinut de
 boală la celalt cap al liniei ferate.
 Eu eram singur pe locomotivă
 (maşină), totuşi conducătorul tren-
 ului avea deplină încredere în
 destoinicia mea. Dar' vai! de nu
 s'ar fi încrezut, sau de ar fi ştiut,
 că eu în aceea clipă eram sëlă-
 tăcit şi ologit de beătură.

Nici-când mai înainte eu nu
 beusem așa de mult, ca să mă
 îmbăt, şi nime din tren nu avea
 baremi cea mai mică bănuială,
 că eu m'aşi fi dat obiceului
 acesta stricacios. Cu atât mai
 puţin, că eu nu beusem până la
 nesimţire, şi până să nu mai pot
 sta pe picioare.

«Indată-ce plecarăm cu tren-
 ul, am căzut înspre vagonul cu
 cărbuni şi am căpătat o adâncă
 tăietură la frunte. Am cercat să
 mă ridic, dar' n'am putut. Aveam
 de altfel cunoştinţă deplină de
 starea mea, îmi dam samă cu
 toată acurateţea şi în mod înspăi-
 mântător de toate ce'mi s'au în-
 tîmplat mai înainte: Am căzut în
 o astfel de poziţie, că puteam
 privi la o parte printre vagonul
 de cărbuni şi printre locomotivă.
 Trenul înainta ca fulgerul, fără
 să fi putut mişca o mână, pentru
 a-l putea opri sau a-i micşora
 iuţeala. Tocmai am ajuns la punc-
 tul unde se făceau reparaturile
 pomenite, şi unde era o mică în-
 covoiaşură a patului pe care sunt

aşezate şinile, când am zărit pe
 o clipă pe Franc Benway, numai
 la câţiva paşi înaintea noastră,
 mergînd cu paşi repezi dealun-
 gul liniei. În clipa când l'am
 văzut, a păşit pe o bucată de
 piatră, care pe cum se părea
 sta acolo, şi pe care el trebuia
 să o prăvălească. A lunecat, şi
 piciorul său s'a strins între păm-
 ent şi tină. Sërmanul Franc se
 luptă ca să se ridice, dar' în-
 deşert. Noi am grăbit înainte, şi
 toate opintrile lui Franc au fost
 zădarnice. Vai copii! Partea cea
 mai dureroasă a istoriei mele
 este conştiinţa, că dacă n'aşi fi
 fost beat, puteam întoarce maşina,
 poate destul de timpuriu, pentru
 a-i mântui viaţa!

«Eu zăceam, mult mai beat
 decât să mă fi putut barem mişca!
 Când am ajuns mai aproape,
 Franc m'a privit pentru-că el că-
 zuse deacurmezişul peste şină, în
 partea unde eu zăceam pe loco-
 motivă, şi cu priviri îndoişitoare,
 îşi întinse amîndouă mîinile spre
 mine, ca şi când ar fi voit să zică:
 „Ajută-mi Ben, ajută-mi!“ În clipa
 următoare am fost așa de aproape,
 încât l'am putut privi în ochi,
 cari pe dată s'au închis pentru
 totdeauna.. Trupul lui Franc a
 oprit trenul. Rămăşiţele lui au
 fost adunate şi le-am dus la lo-
 cuinţa mea, eu care devenisem
 un smintit furios în toată forma.

Nime din tren, afară de acest om, nu a avut nici cea mai mică bănuială, că eu ași fi beut. El a păstrat această taină; pentru ce? eu n'am putut nici-când să aflui. Poate a simțit, că eu ași fi destul de pedepsit. Am zăcut timp îndelungat, bolnav de aprindere de creeri.

«După însănătoșare n'am mai beut nici-odată barem un strop de beutură bețivă. Eu mă socoteam a fi mai păcătos decât un ucigaș. Mai târziu, când am mers din nou la tren, am fost cu totul alt om. Am muncit din toate puterile, până-ce am ajuns president al acelui drum de fer.

«Am văzut tovarășii tinereții mele, unul după altul trecând din această lume, și voiu trebui încurînd să-i urmez. Totuși iubirii mei, înainte de a mă despărți v'ași spune câteva cuvinte. Când v'ce veți subtrage de sub îngrijirea părintească, și veți avea să mergeți pe picioarele voastre, multe ispite se vor pune deacurmezișul în calea voastră. Atunci, am nădejde, fiecare din voi se va gândi la sara, în care ați auzit dela unchiușul vostru Ben, istoria, care el v'a povestit-o în amurgul vieții sale».

Trad. de: R. S.

LEGENDA PRIVIGHETOAREI

— DIN POPOR —

I.

A fost un împărat odată
Vestit între împărați, temut,
Cum altul nu s'a mai văzut,
Și-avea un bujorel de fată:

Din soare ruptă își părea!
Așa frumoasă 'n tot și dragă,
Cât lumea de-o umblai întreagă,
N'ai fi găsit la fel ca ea..

Ii și mersese vestea 'n lume,
Și pețitori câți n'au venit
S'o ceară, tot de neam vestit,
Tot fii de împărați cu nume!

Dar' ea la toți le-afla cusur:
Ba ăsta-i prea mic de statură,
Ba ăla-i anost la făptură,
Ba ălalt pe cap e sur,

Ba ăsta-i mândru ca păunul,
Ba ăla-i slab, celalt prea gras,
Sau lasă-mă ca să te las, —
Pe placu-i nu era nici unul.

— «Pascută!» tat'so îi zicea,
„Vrei să mpletești cozi albe, fată?...“
— „Mai lasă!.. nu e vremea tatăl!“
Mereu copila răspundea.

Și 'n pace 'mi-o lăsa 'mpăratul..
Dar' stele când pe cer sclipeau
Și prin palat când toți durmeau,
Ea părăsea pe-ascuns palatul

Și sub alea cea de tej,
Colo 'n grădina înflorită,
Întreagă noaptea — nezărită —
Stetea de gât cu dragul ei,

C'un ciobănel.. Dînsul venise
Aproape-odată de palat
Cu turma lui, și s'a ntîmplat
Că tata 'n cale-l întâlne.

Avea 'n privire-atâta foc
Și cu atâta duioșie
Cânta din fluiet pe câmpie,
In cât... ea la 'ndrăgit pe loc..

Și de atunci... din sară 'n sară
Il aștepta 'n grădină jos, —
Ear' el venea tiptil, prin dos,
La ea — din crângul cel d'afară..

II.

Așa luni multe au sburat —
Pân' împăratu-a prins să cază
Pe gânduri ' «Oare-ce 'nsemnează
«Aceasta?... Lucrul nu-i curat...

«De ce nu vrea să ia pe nime
«Din câți o cer?... Voiu ști eu, las!..
Și să-i pândească ori-ce pas
A dat porunci la argățime.

Ear' ea, simțind, ofta mereu
Inchisă, ca 'ntr'o mănăstire;
Din ce în ce la întâlnire
Se strecura mai rar, mai greu...

Pân' într'o noapte: «Vai! amară
Mi s'a făcut în ăst palat
Vieața!.. Vrei să-mi fii bărbat?...
Cu tine du-mă 'n crâng afară!..»

I-a zis iubitelui, șezînd
Cu el de vorbă în grădină, —
Pe când prin ramuri luna plină
Privea de sus la ei zîbind..

Ear' el răspunde: «O!, iubito!
«Sunt treaz, or numai am visat?...
«Tu raiul c'un cuvînt mi-ai dat
«Și tericirea ce-am dorit'o!..»

«Da! mâne noapte voiu veni
«Ca să te fur... Tu fii doar' gata
«Și să m'aștepti.. Intunecata
«Pădure ne va îndosi..

«Să m'braci cămașe cu altiță!
«Vei fi de-acum soția mea...
«O, cât de bine-ți va șede
«La chip, în port de păstoriță!..»

— «Prea bine. am să te aștept...»
Ii zise ea... Apoi tăcură
Și multă vreme-așa stătură
Strînși cu 'nfocare piept la piet.

Abia în zori de își luară
Rămas bun, și s'au depărtat:
Ea pe alee 'nspre palat,
Ear' el spre crângul cel d'afară..

III.

A doua noapte însă, când
Să iasă, de plecare gata,
La dragul său, în codri fata
Cu el să fugă mai curând,

D'un sgomot răsuna palatul,
Și doi argați ea a zărit
Pe scări târând pe-al său iubit
Legat — să-l ducă la 'mpăratul.

C'afliase 'n gând ei ce și-au pus,
Și-argați pusese mulți pe afară
Să prindă pe cioban diseară,
Viu-mort, să i-l aducă sus...

— «Acesta e dar' înțelesul
«Purtării tale cam d'un an?
«Te-a scos din minte un cioban?...
«Acest mișel îți este-alesul?..»

— «O, tată! nu vorbi așa!
«Cioban e, dar' îi sunt soție
«Și'mi este soț de-acum el mie,
«Mai drag decât vieța mea!..»

«Omoară-mă, tu ai putere, —
«Dar' ca să-l las, să mă mărit
«Cu altul nul... S'a mântuit!..
«Aceasta una nu mi-o cere!..»

— «Ce-ai zis?... Nemernico ce ești!..
«Așa fii tu la fală, nume?
„La tot ce-'mi e mai scump pe
lume?!..»
«Al... Nu te-omor... Ai să trăiești...»

«Să moară ell...» Și să se 'ndure
Chip n'a mai fost... La semnul dat
Ciobanului i-s'a tăiat
Indată capul c'o secure...

IV.

Sărmana! Ea, când a văzut,
A scos un țipăt de durere,
Și părăsită de putere
Jos ca și moartă a căzut...

Apoi venindu'și ear' în fire.
Sta, alerga din loc în loc,
Plângea cu lacrimi de foc,
A sa pierdută fericire...

Și 'n tot palatul neputând
De chin odihnă să-și găsească,
Ieși 'n grădina 'mpărătească
Și prinsă-a se ruga plângând:

«Vai! cum aș vrea să plec departe,
«Ca nime 'n veci să nu mai dea
«De rostul și de urma mea!..
«De aripi, Doamne! cum n'am
partel!..»

«Of! fă-mă pasărel., în sbor
«Să ocolesc întreg pământul!..»
Și D-zeu din cer, prea sfântul
Îi împlini 'nfocatul dor,

Căci pasere într'o clipită
S'a pomenit... Și de atunci
Cu ce foc, prin păduri, prin lunci,
Iși cântă jalea nesfârșită

De seara până cătră zoril...
Ea priveghiază noaptea toată,
Precum cu el, sub tei, ca fată
A priveghiat de-atâtea ori...

De-aceia'i zic privighetoare...
Și-atâtea farmec pe pământ
Imprăstie duiosu-i cânt
Sub raza lunii gânditoare,

Cât... tot ai asculta cu dor!..
Ba — să asculte — fermecată
Stă 'n loc chiar Luna câte-odată
Și însuși vântul călător...
P. Dulfu.

O minciună încurcată.

M'am drumărit pe-o dusă
Ș'am pădurit într'o ajunsă. Aci
țigănesc doi aflați. Să ștergem
podul din slănina Românașului,

țigănesc sfătuia. Mult ș'or căpuit
spartul, pentru-că podul era în
slănină și numai cu greu puteau
crăciuni turatul.

Eu, ca să înțeleg mai bine,
mă crengesc pe-o suită. Pricep
îndată, că ei dela mine vreau să
slăninească furată. Cât zici topo-
răsc svîrlitul după ei.

— «Auleu mămuca!!! țigă-
nesc zisa. Eată stachia slăminoasă!
Valeu! — Piciorii-vă lungite! Ră-
zorii-vă scurtate! Ui cum zboară!
De ne căpuiește'n pleznită, ne zi-
lește scurtatele, sērăcuț de noi!
Gr. Sima.

Mama.

(Fragment.)

Cea mai frumoasă vorbă 'n lume,
Cel mai iubit, mai dulce nume
E «mama!»
Sub soare nu-'i nici un cuvânt
Atât de adânc, atât de sfânt
Ca «mama!»

Garmen Sylva.

Ce l'a ticăloșit?

— Din nemțește —

Un om tiner, care zăcea în
terniță așteptându-și judecata, a
fost întrebat, ce l'a dus în starea
aceasta ticăloasă, pentru-că el
era învinuit cu o crimă (faptă)
grea. «Domnul meu», zise el cu
lacrimi în ochi, «creșterea mea
de pe uliță, m'a ticăloșit. Eu am
primit acasă o bună creștere, dar'
m'am furișat adese-ori pentru a
mă însoți cu câți tineri trași-im-
pinși de pe uliță. Pe uliță am în-
vățat să umblu nimica. Acolo am
învățat a înjura. Acolo am învățat
a fuma. Pe uliță m'am deprins la

cutare și cutare joc de câștig. Pe uliță m'am obicinuit la furat».

Astfel puteți ușor vedea, că ulița l'a dus în prăpastie pe acel om tinăr. Lui i-se părea lucru plăcut, cum la mulți tineri li-se pare, a omori vremea pe afară cu tineri lărmuitori și netrebnici.

Fără îndoială acel tinăr și-a gândit, că tatăl-său și mamă-sa ar fi prea strașnici, l-ar ținea prea de scurt, ar fi prea cu toane cerând dela el ca să nu-și petreacă pe uliță; și pentru-că el astfel cugeta, a început a se furișa de sub ochii părinților, și-a bate ulițele. Inșă la ce a ajuns, prin aceasta? Negreșit la stricăciune. Și așa au pățit și pătesc mulți tineri, cari îndrăgesc ulița și pe ulițarnici, și cari încunjură plăcerile cele adevărate cari numai în sinul familiei se pot afla.

Puteți fi încredințați, iubii tineri că, pentru a putea înainta sigur pe calea vieții; este neapărat trebuincios, ca fiecare pas al vostru să fie păzit cu îngrijire. Nici de cum nu poate fi de ajuns pentru voi să pășiți pe o potecă, singur pentru-că pe ea cresc flori, și voi simțiți plăcere a le culege. Potecele cele mai înflorite conduc adesea în locurile cele mai primejdioase. Pentru aceea voi trebuie să căutați mai mult calea cea dreaptă, decât cea plăcută. Să fiți siguri, calea cea dreaptă vă va duce întotdeauna la cea mai plăcută.

Inșă pentru a afla calea cea adevărată, și-a încunjura primejdiile, aveți trebuință de un conducător pentru toți pașii vostri. Eu am cetit undeva, că la o parte a țărmului mării din jurul Angliei sunt nescari stânci înalte prăpăstioase. Pentru a pune stavilă aducerii de mărfuri străine, pen-

tru cari nu s'ar fi plătit vamă, s'a pus o straje, care să păzească zi și noapte acest țărm al mării. Bărbații, cari formează această straje, trebuie să sue și coboare în timpul nopții acele stânci. Poteca lor e foarte îngustă și duce tocmai pe marginea prăpastiei. Un singur pas greșit i-ar face să se prăvălească în prăpastie, făcându-se fărîme.

Cum credeți, că aceea straje își poate afla calea cu siguranță, în sus și în jos pe acele primejdioase stânci în noaptea întunecoasă? Dacă ați putea cerceta aceea potecă, ați vedea puse un șir de petri albe dealungul ei. Aceste petri se pot vedea și în nopțile cele mai întunecoase. Straja le privește, și astfel își poate face cu siguranță mersul pe poteca amănitoare.

Dumnezeu s'a îngrijit, ca Biblia sau cartea cea sfântă să fie pentru toți tinerii pe calea vieții aceea, ce petrele albe sunt pentru straja din piscul stâncilor engleze. Ea vă spune, unde trebuie să mergeți și unde nu; ce e de a face și ce de a încunjura. Pentru aceea, dacă voiți să mergeți sigur, trebuie să ascultați de Biblie și să o învățați. Nu voiți — apoi trebuie să vă așteptați pe calea vieții, ca și acel tinăr din temniță, la suferințe, rușine, ticăloșie și moarte.

Trad. de R. S.

ANECDOTE

Mama: Nicule, trebuie să te deprinzi odată să te înbraci singur. Când te vei face mai târziu soldat, nu vei mai avea servitoare!

Nicu: Ba, da, mamăico, soldații au fiecare câte o servitoare.

*

Baletista. — Oh, scumpul meu Jean, sunt foarte nenorocită!

Baronul. — De ce, draguță?

Baletista. — De o lună de zile sunt urmărită de un om, care nu mă lasă de loc în pace!

Baronul. — Mizerabilul! Cum îl cheamă?

Baletista. — Eată adresa lui, — e croitorul meu.

*

— De ce nu te însori, amice?

Doar călătoria în vieață e cu mult mai plăcută în doi.

— Cred. Dar' voi aștepta până când pe calea vieții se vor introduce bilete retour!

PE ALBUMUL MARIEI...

Ochii tăi negri ca noaptea
Și frumoși cât nu pot spune
Ar seduce pe sihastrul
Cel mai piu, din astă lume.

Căci în ei s'ascund-o lume
Nepetrusă, nevisată, —
Despre care n'a cetit el
Prin Psaltire, nici-odată.

S. V. Velțian.

S F A T

La ce să nu zici mai des: nu știi? — Vorbește puțin de ce știi, și nu vorbi de loc de ce nu știi.

Bagă bine de samă ce cunoștințe intime faci.

Nu vorbi de geaba. Ori-ce convorbire care nu slujește a ne lumina ori a lumina pe alții, a interesa inima și-a face să petreacă spiritul, e rea.

Ascultă cu luare aminte pe cel cu care vorbești, căci îl faci să-ți asculte bine răspunsul și îl faci să-ți ia în de bine argumente. — Îngăduire, îngăduire.